

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งประกอบด้วย เนื้อหา 4 ตอนคือ ตอนที่ 1 เป็นการนำเสนอเรื่อง การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ในสาระด้าน ความสำคัญ ขอบข่าย และวิธีการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ตอนที่ 2 เป็นความหมายของยุทธวิธี การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ตอนที่ 3 การวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ และตอนที่ 4 เป็นผล การวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล รายละเอียดในแต่ละตอนเป็นดังนี้

ตอนที่ 1 การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล

1.1 ความสำคัญของการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล

แนวการจัดการเรียนการสอนตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาจะต้องให้ความสำคัญกับผู้เรียนซึ่งเป็นเป้าหมายและหัวใจของ การจัดการศึกษา ต้องคิดว่าผู้เรียนทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ กระบวนการจัดการ เรียนรู้จะต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาได้อย่างเต็มศักยภาพ ซึ่งถือเป็นการปฏิรูปการเรียนรู้ จากการยึดเนื้อหาวิชาเป็นตัวตั้งเป็นการให้ความสำคัญกับผู้เรียนเป็นตัวตั้ง ในการเรียนการสอนที่ ยึดผู้เรียนเป็นตัวตั้งหรือผู้เรียนสำคัญที่สุดนั้น สิ่งสำคัญประการหนึ่งคือ ครูต้องรู้จักผู้เรียนเป็นราย บุคคล เพื่อส่งเสริมสนับสนุนให้นักเรียนแต่ละคนเรียนรู้ได้ตามความสนใจและความถนัดของตน เอง ดังนั้นครูจะต้องศึกษาเพื่อให้รู้จักนักเรียนทุกคนในห้องเรียนในความรับผิดชอบของครู ซึ่งนัก เรียนแต่ละคนมีความแตกต่างกัน ทั้งความชอบ ความถนัดและวิธีการเรียนรู้ ความรู้พื้นฐานเกี่ยว กับนักเรียนนี้ครูจะนำมาใช้ในการออกแบบการเรียนการสอนเพื่อจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และจะทำให้ ครูสามารถช่วยเหลือแก้ไข ส่งเสริมและสนับสนุนนักเรียนแต่ละคนให้พัฒนาได้อย่างเต็มศักยภาพ และมีความสุข (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2542; ชัยอนันต์ สมุทวณิช, 2543; คณะอนุกรรมการปฏิรูปการเรียนรู้, 2543; สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2543)

ภารกิจที่สำคัญของครูคือ การพัฒนาผู้เรียน ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และ เจริญงอกงามบนฐานความแตกต่างระหว่างบุคคล ครูจึงต้องมีความรู้ ความเข้าใจในธรรมชาติ และพัฒนาการของผู้เรียน เพื่อประโยชน์ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้เรียนเกิดการเรียน

รู้มากที่สุด ดังนั้นครูจะต้องมียุทธวิธีในการรวบรวมข้อมูลเพื่อความเข้าใจนักเรียนอย่างสมบูรณ์ เพื่อให้รู้พื้นฐานของนักเรียน และสามารถต่อยอดความรู้ให้กับผู้เรียนแต่ละคนได้อย่างเหมาะสม (Shulman, 1987) สอดคล้อง พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต, 2541) ที่กล่าวว่าหลักของพุทธวิธีในการสอนให้ความสำคัญกับผู้เรียนโดยก่อนสอนจะต้องรู้พื้นฐานของผู้เรียนและต้องปรับวิธีการสอนให้เหมาะสมกับความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียนโดยพิจารณาจากความพร้อมในการเรียนรู้ของแต่ละบุคคล

การรู้จักนักเรียนตามแนวความคิดทางด้านจิตวิทยาเป็นการศึกษาโดยอาศัยพื้นฐานความรู้และทฤษฎีที่เกี่ยวกับจิตวิทยาเด็กมีจุดมุ่งหมายเพื่อหาแนวทางปรับปรุงพฤติกรรมของนักเรียนให้เป็นที่พึงประสงค์ โดยศึกษาในเรื่องพัฒนาการ ความเจริญเติบโต และพฤติกรรมทั้งที่เป็นไปตามธรรมชาติและที่ได้รับอิทธิพลจากสิ่งแวดล้อม ซึ่งประโยชน์ที่จะได้รับจากการศึกษาและทำความรู้จักนักเรียนมี 4 ประการ คือ (จวีวรรณ กินาวงศ์, 2533; สุชา จันทน์เอม, 2543)

1) ช่วยให้ครูรู้จักธรรมชาติและความต้องการของนักเรียน ทำให้ครูรักและเต็มใจที่จะทำงานร่วมกับนักเรียน เข้าใจพฤติกรรม ที่มาของปัญหา สามารถช่วยป้องกันและแก้ไขปัญหาของนักเรียนได้อย่างถูกต้องเหมาะสมกับนักเรียนแต่ละคน (พนม ลัมอารีย์, 2530; วัลนิกา ฉลากบาง, 2535; ทศพร มณีศรีขำ, 2539; ศูนย์แนะแนวการศึกษาและอาชีพ, ม.ป.ป.)

2) ทำให้ครูเข้าใจความแตกต่างของนักเรียนแต่ละคน ไม่คาดหวังว่านักเรียนต้องเรียนรู้ได้เท่ากันและการเรียนการสอนจะเป็นการช่วยให้แต่ละคนพัฒนาได้เต็มความสามารถ

3) ช่วยให้ครูพัฒนาการของนักเรียนแต่ละวัย เข้าใจความสามารถ ความสนใจ ความต้องการ เพื่อหาทางส่งเสริมความเจริญงอกงามของนักเรียนแต่ละคนในทุกวิถีทาง นอกจากนั้นยังเป็นพื้นฐานสำคัญในการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนด้วย (อารี พันธมณี, 2540)

4) ช่วยให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้ถูกต้องตามหลักพัฒนาการและจิตวิทยา นำความรู้เกี่ยวกับนักเรียนมากำหนดจุดมุ่งหมาย คัดเลือกเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับนักเรียน (สังัด อุทรานันท์, 2526) นอกจากนั้นยังทำให้สามารถบริหารจัดการชั้นเรียนได้ดีส่งผลให้การสอนมีประสิทธิภาพมากขึ้น (Cruickshank, D.R. & Bainer, D.L. and Metcalf, K.K., 1999; Bateman, K.B., 1997)

โดยสรุป การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลมีความสำคัญเพราะเป็นจรรยาวิชาชีพครู และต้องปฏิบัติเพราะเป็นกฎหมายว่าด้วยการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งจะเป็นประโยชน์ใช้ในการออกแบบจัดการเรียนการสอนได้สอดคล้องเหมาะสมกับความต้องการ ความสนใจ ความถนัด และความแตกต่างของนักเรียนแต่ละบุคคล เพื่อพัฒนานักเรียนให้สามารถเรียนรู้ได้อย่างเต็มศักยภาพ และเป็นการส่งเสริมพัฒนา ป้องกันและแก้ไขปัญหา ช่วยให้

นักเรียนได้เรียนรู้ และอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข ในขณะที่เดียวกันการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ยังช่วยให้ครูสามารถจัดการชั้นเรียนได้ดี ทำให้ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนดีขึ้นส่งผลให้การ สอนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นด้วย

1.2 ขอบข่ายของการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล

ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาในระดับประถมศึกษาโดยเฉพาะครู มีความ จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องให้ความสำคัญกับการเรียนรู้ทุกชีวิตในความรับผิดชอบของตน ต้องศึกษา พัฒนาการ การเจริญเติบโตของนักเรียนทั้งที่เป็นไปตามธรรมชาติและที่เป็นผลจากการจัดการ เรียนการสอนของครู ผลจากระบบการจัดการศึกษาของโรงเรียน รวมทั้งผลกระทบจากครอบครัว และสังคมรอบตัวของนักเรียน เพื่อครูจะได้หาแนวทางช่วยเหลือพัฒนานักเรียนให้มีชีวิตอยู่อย่างมี คุณภาพ และช่วยเหลือพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ให้สอดคล้องเหมาะสมกับนักเรียนแต่ละคน ให้ ทุกคนได้พัฒนาตามความถนัด ความต้องการ ความสนใจ และพัฒนาได้อย่างเต็มศักยภาพของตน สิ่งที่คุณครูจะต้องเรียนรู้นักเรียนที่สอน สามารถแบ่งได้ 5 ด้าน ดังนี้

1. ข้อมูลส่วนตัวและพื้นฐานทางครอบครัว ประกอบด้วย (1) ข้อมูลเกี่ยวกับนัก เรียน ได้แก่ ชื่อ นามสกุล เพศ วัน เดือน ปีเกิด สถานที่เกิด เชื้อชาติ สัญชาติ ศาสนา ที่อยู่ปัจจุบัน (2) ข้อมูลเกี่ยวกับบิดามารดา ได้แก่ ชื่อ นามสกุล การศึกษา อาชีพ สุขภาพอนามัย ฐานะทาง เศรษฐกิจ ความสัมพันธ์ระหว่างบิดามารดา บิดามารดาและบุตร สภาพการสมรส เจตคติของบิดา มารดาที่มีต่อนักเรียน วิธีการอบรมเลี้ยงดู และการใช้แรงจูงใจกับนักเรียน (3) ข้อมูลเกี่ยวกับพี่ น้อง ได้แก่ ชื่อ นามสกุล เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ ความสัมพันธ์ในหมู่พี่น้อง (4) ข้อมูลเกี่ยวกับ บ้านและเพื่อนบ้าน ได้แก่ สภาพบ้าน ความเป็นระเบียบเรียบร้อยทั้งภายในและภายนอก ที่พัก และห้องทำงานของนักเรียนเป็นสัดส่วนหรือไม่ และสภาพแวดล้อมทางบ้านของนักเรียน (สุมน อมรวิวัฒน์, 2528; ทศพร มณีศรีขำ, 2539; สุรียา กาฬสินธุ์ และนิภา โรจน์รุ่งวศินกุล, 2541; สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2542; Cruickshank, D.R. & Bainer, D.L. and Metcalf, K.K., 1999)

2. การเรียน ประกอบด้วย (1) ข้อมูลเกี่ยวกับระยะเวลาที่นักเรียนเข้าเรียน การมา เรียน การให้ความร่วมมือในกิจกรรมเสริมหลักสูตร การเป็นสมาชิกของชุมนุมต่าง ๆ การบันทึก ระเบียบพฤติกรรม การปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน (2) ข้อมูลเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทาง การเรียนแต่ละวิชา ความสามารถทางสติปัญญา ความสามารถในการคิด ความถนัด ทักษะการ เรียน (สุมน อมรวิวัฒน์, 2528; สุรียา กาฬสินธุ์ และนิภา โรจน์รุ่งวศินกุล, 2541; สำนักงาน

คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2542; สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2543; Cruickshank, D.R. & Bainer, D.L. and Metcalf, K.K., 1999)

3. สุขภาพอนามัย ประกอบด้วย ประวัติสุขภาพในอดีตและประวัติการเจ็บป่วย ในครอบครัว พัฒนาการทางด้านสมอง น้ำหนัก และความสมบูรณ์ของร่างกาย การได้รับ ภูมิคุ้มกันโรค บันทึกการสังเกตทางด้านสุขภาพอนามัยและความบกพร่องของร่างกาย ด้านการ เห็น การได้ยิน การพูด การได้รับอุบัติเหตุ และความพิการต่าง ๆ การตรวจสุขภาพ การให้คำแนะนำ นำแก้ไข การรักษา และความเห็นของแพทย์ การบันทึกทางด้านสุขภาพจิต (สุรียา กาฬสินธุ์ และ นิภา โรจน์รุ่งวศินกุล, 2541; สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2542; สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2543; Cruickshank, D.R. & Bainer, D.L. and Metcalf, K.K., 1999)

4. ความสนใจ ความชอบ ความต้องการ และแผนของชีวิตในอนาคต ประกอบด้วย ความสนใจด้านการเรียน การเลือกกิจกรรม อาชีพและการทำงาน แผนการศึกษาและการวางแผนเข้าสู่อาชีพในอนาคต กิจกรรมและงานอดิเรกต่าง ๆ (ศูนย์แนะแนวการศึกษาและอาชีพ, ม.ป.ป.; อุทุมพร จามรมาน, 2537; สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2542; Cruickshank, D.R. & Bainer, D.L. and Metcalf, K.K., 1999)

5. พัฒนาการทางด้านอารมณ์และด้านสังคม ประกอบด้วย ลักษณะนิสัยในการทำงาน ความรับผิดชอบเกี่ยวกับพฤติกรรมและความประพฤติของตนเอง ทักษะในการร่วมแสดงความคิดเห็นและฟังอย่างมีวิจารณญาณ ลักษณะนิสัยที่แสดงถึงความสุภาพอ่อนโยน บุคลิกภาพ ทักษะชีวิต สุขนิสัย คุณธรรมจริยธรรม การรู้จักตนเองและการปรับตัว ทักษะทางสังคม (สุมน อมรวิวัฒน์, 2528; อุทุมพร จามรมาน, 2537; อารี พันธุ์มณี, 2540; สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2542; สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2543; ชัยอนันต์ สมุทวณิช, 2543; Cruickshank, D.R. & Bainer, D.L. and Metcalf, K.K., 1999)

โดยสรุป สิ่งที่ครูต้องรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลประกอบด้วยอย่างน้อย 5 ด้านคือ ข้อมูลส่วนตัวและพื้นฐานทางครอบครัว การเรียน สุขภาพอนามัย ความสนใจ ความชอบ ความ ต้องการ และแผนของชีวิตในอนาคต พัฒนาการทางด้านอารมณ์และด้านสังคม ซึ่งสามารถ จำแนกข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียนได้ 3 ประเภทคือ (1) ข้อมูลภูมิหลัง เป็นข้อมูลรายละเอียดส่วนตัว ของนักเรียน เช่น เพศ อายุ (2) ข้อมูลสิ่งแวดล้อมของนักเรียน เป็นข้อมูลรายละเอียดส่วนประกอบ ที่อยู่โดยรอบนักเรียน ได้แก่ สภาพแวดล้อมของนักเรียน ความเป็นอยู่ทางบ้าน พื้นฐานทางครอบครัว ชุมชนที่นักเรียนอยู่ สิ่งแวดล้อมในโรงเรียน ชั้นเรียน ความสัมพันธ์กับเพื่อน สิ่งต่าง ๆ ที่แวดล้อมตัวนักเรียนที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมนักเรียน (3) ข้อมูลพฤติกรรมของนักเรียน เป็นข้อมูลคุณ

ลักษณะต่าง ๆ ที่นักเรียนแสดงออกมา ได้แก่ ความคิด ความรู้สึก การกระทำต่าง ๆ สามารถแยกเป็น 2 คือ พฤติกรรมภายใน ได้แก่ พฤติกรรมทางปัญญา ความรู้สึก ความถนัด ความสนใจ การรับรู้ การจำ การตัดสินใจ เป็นต้น และพฤติกรรมภายนอก เป็นพฤติกรรมทางวาจา และพฤติกรรมทางกาย

1.3 วิธีการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล

วิธีการที่ใช้ในการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ประกอบด้วย 14 วิธีการ ได้แก่ การสังเกต การสัมภาษณ์ การใช้แบบสอบถาม การตรวจผลงาน การใช้การบันทึกจากผู้เกี่ยวข้อง การเยี่ยมบ้าน การศึกษารายกรณี ระเบียบสะสม การใช้แฟ้มสะสมผลงาน การศึกษาจากประวัติของนักเรียน วิธีการทดลอง การเขียนบันทึกประจำวัน การใช้สังคมมิติ และการทดสอบ ซึ่งแต่ละวิธีมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

1.3.1 วิธีการสังเกต

การสังเกตเป็นวิธีการรวบรวมข้อมูลที่เป็นการกระทำ กิริยา อากักรหรือพฤติกรรมของนักเรียน โดยครูใช้ประสาทสัมผัสและ/หรือเครื่องมือช่วยในการรับรู้ ฝ้าดูพฤติกรรมหรือร่องรอยพฤติกรรมของนักเรียน ทำความเข้าใจและจดบันทึกข้อมูล (ทศพร มณีศรีขำ, 2539; นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2543) วิธีการสังเกตจะทำให้ครูเข้าใจความแตกต่างระหว่างบุคคล เข้าใจสาเหตุ พฤติกรรม ความรู้สึก ความเชื่อ ทศนคติ การมองโลกของนักเรียน การสังเกตนักเรียนแบ่งเป็น 3 ประเภทคือ การสังเกตอย่างไม่เป็นทางการ เป็นการสังเกตพฤติกรรมประจำวัน ไม่มีการควบคุมด้านเวลาหรือสภาพการณ์ การสังเกตโดยการกำหนดช่วงเวลาล่วงหน้าว่าจะสังเกตพฤติกรรมเมื่อไรและให้เวลานานเท่าใด และการสังเกตโดยเลือกเฉพาะสถานการณ์ที่ต้องการ ที่คาดว่าจะทำให้รู้จักและเข้าใจนักเรียนมากขึ้น

1.3.2 วิธีการสัมภาษณ์

การสัมภาษณ์เป็นวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยอาศัยการสนทนา ชักถามและโต้ตอบระหว่างครูกับนักเรียนอย่างมีจุดมุ่งหมาย ซึ่งครูสามารถสังเกตบุคลิกภาพ อากัปกิริยา พฤติกรรมทางกายและวาจาของนักเรียนได้ (วัลนิภา ฉลากบาง, 2535; นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2543; บุญเรียง ขจรศิลป์, 2543) ซึ่งวิธีการสัมภาษณ์แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ (รวีวรรณ ชินะตระกูล, 2542; บุญเรียง ขจรศิลป์, 2543)

1. การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง เป็นการสัมภาษณ์ที่มีการกำหนดข้อคำถามไว้ล่วงหน้า และจะสัมภาษณ์ตามแบบฟอร์มที่กำหนดไว้ ซึ่งนักเรียนจะตอบข้อคำถามเหมือนกันทุกคน คำถามที่สัมภาษณ์จะต้องสร้างและจัดเตรียมข้อคำถามเป็นอย่างดีก่อนที่จะทำการสัมภาษณ์

2. การสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง การสัมภาษณ์แบบนี้ถูกนำมาใช้ประโยชน์ต่าง ๆ กัน จึงไม่มีลักษณะแน่นอนตายตัวอย่างไรก็ตามอาจพิจารณาออกเป็น 3 ประเภท คือ การสัมภาษณ์แบบไม่จำกัดคำตอบ การสัมภาษณ์แบบมีจุดสนใจเฉพาะ และการสัมภาษณ์แบบหยั่งลึก เป็นวิธีการสัมภาษณ์ที่ต้องการล้วงเอาความจริงจากนักเรียนให้มากที่สุดเท่าที่ทำได้

1.3.3 วิธีการใช้แบบสอบถาม

แบบสอบถามเป็นชุดของคำถามที่ครูสร้างขึ้นอย่างมีจุดมุ่งหมาย เพื่อให้ให้นักเรียนตอบตามความเป็นจริง ซึ่งข้อมูลที่เหมาะสมในการรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามคือ ข้อมูลเกี่ยวกับข้อเท็จจริง ความรู้สึก ความคิดเห็น ความเชื่อ ทศนคติ และความสนใจ (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2543; บุญเรียง ขจรศิลป์, 2543) ในการใช้แบบสอบถามนี้ ควรใช้แบบสอบถามปลายเปิด ชนิดเขียนตอบ เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงความคิดที่อิสระ ปราศจากแรงกดดัน การแสดงถึงการแก้ปัญหาที่ไม่มีการตัดสินว่าสิ่งที่ได้แสดงความคิดเห็นนั้นถูกหรือผิด คำตอบที่ได้จะเป็นเครื่องชี้วิธีการทำงาน ความคิด และบุคลิกลักษณะของผู้เรียน

1.3.4 วิธีการตรวจผลงาน

การตรวจผลงานนักเรียนเป็นการช่วยเหลือนักเรียนที่ยังประสบปัญหาในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและเป็นการนำข้อมูลที่ได้จากการตรวจผลงานมาใช้ในการปรับปรุงการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู ซึ่งสามารถดำเนินการได้ตลอดเวลา เช่น การตรวจแบบฝึกหัด ผลการปฏิบัติตามโครงการ หรือโครงการต่าง ๆ ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้ครูสามารถประเมินพฤติกรรมการระดับสูงของนักเรียนได้เป็นอย่างดี

1.3.5 วิธีการใช้การบันทึกจากบุคคลที่เกี่ยวข้อง

การบันทึกจากบุคคลที่เกี่ยวข้องสามารถใช้ในการประเมินความก้าวหน้าในการเรียนของผู้เรียน นอกจากครูผู้สอนจะใช้วิธีการและเครื่องมือต่าง ๆ ที่หลากหลายแล้ว ผู้สอนควรเปิดโอกาสให้บุคคลที่เกี่ยวข้องและใกล้ชิดกับนักเรียนได้มีส่วนร่วมในการรายงานข้อมูลต่าง ๆ เพื่อนำมาประกอบด้วย ข้อมูลที่ได้จากบุคคลที่เกี่ยวข้องมีจุดเด่นตรงที่จะได้ข้อมูลของผู้เรียนจากสถานการณ์ต่าง ๆ และจากเวลาที่แตกต่างกัน ซึ่งข้อมูลส่วนนี้จัดว่ามีความสำคัญในการที่จะนำมาวิเคราะห์ สังเคราะห์และสรุปผล บุคคลที่เกี่ยวข้องกับผู้เรียน ประกอบด้วย ครูในโรงเรียน เพื่อนนักเรียน และผู้ปกครอง

1.3.6 วิธีการเยี่ยมบ้าน

การเยี่ยมบ้านเป็นการหาข้อเท็จจริงของนักเรียนเกี่ยวกับประวัติทางบ้าน และครอบครัว โดยการไปดูสภาพแวดล้อมทางบ้านและครอบครัว เพื่อให้ทราบข้อเท็จจริง และสภาพที่

แท้จริงของผู้เรียนเมื่ออยู่ทางบ้าน ได้แก่ สภาพแวดล้อมของบ้าน สัมพันธภาพระหว่างสมาชิกในครอบครัว เป็นการหาข้อเท็จจริงบางประการที่เกี่ยวกับผู้เรียนซึ่งไม่สามารถรวบรวมได้ด้วยวิธีการอื่น นอกจากนั้นยังเป็นการเสริมสร้างความเข้าใจอันดีต่อกันระหว่างครูกับผู้ปกครอง การใช้กิจกรรมเยี่ยมบ้านนั้น ครูจะต้องสังเกตทั้งสภาพทั่วไปของบ้าน สัมพันธภาพระหว่างสมาชิกในครอบครัว สภาพแวดล้อมรอบ ๆ บ้าน ประกอบกับการสัมภาษณ์บิดามารดาและญาติพี่น้องของผู้เรียนด้วย

1.3.7 วิธีการศึกษารายกรณี

การศึกษารายกรณี เป็นการศึกษาพฤติกรรมของบุคคลแต่ละคนอย่างละเอียด โดยมีการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลนั้น นำมาตีความหมายพฤติกรรม และทำการวินิจฉัยสาเหตุของปัญหา แล้วจึงทำการแก้ปัญหา ป้องกันปัญหาหรือส่งเสริมพัฒนา และติดตามผลหลังจากได้ให้ความช่วยเหลือไปแล้ว การศึกษารายกรณี มีขั้นตอนการดำเนินการดังนี้ คือ การเลือกนักเรียนสำหรับศึกษาเป็นรายกรณี การรวบรวมข้อมูล การตีความหมายข้อมูลและวินิจฉัยปัญหา การแก้ปัญหา ป้องกันปัญหา หรือส่งเสริมพัฒนา และติดตามผล (วัชร ทรัพย์มี, 2531; ทศพร มณีศรีขำ, 2539; สุชา จันทร์อม, 2543)

1.3.8 วิธีการใช้ระเบียบสะสม

ระเบียบสะสม เป็นเอกสารที่รวบรวมรายละเอียดของบุคคลตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันในทุก ๆ ด้าน ได้แก่ ประวัติส่วนตัว ประวัติการศึกษา ประวัติสุขภาพ และประวัติการปรับตัวในสังคม ระเบียบสะสมเป็นแหล่งข้อมูลที่สำคัญมากเกี่ยวกับความสามารถทางการเรียนของผู้เรียนตั้งแต่ระดับก่อนประถมศึกษาขึ้นมา ระเบียบสะสมนอกจากจะรายงานผลการเรียนและพฤติกรรมการเรียนแต่ละวิชา ครูประจำชั้นยังบรรยายสรุปพฤติกรรมที่เด่น ๆ ทางบวกและทางลบไว้ ซึ่งข้อมูลเหล่านี้จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการศึกษาพัฒนาการของผู้เรียนในทุก ๆ ด้าน ระเบียบสะสมจะทำให้มองเห็นภาพของการพัฒนาการทุกด้านของผู้เรียนได้อย่างชัดเจน (ทศพร มณีศรีขำ, 2539)

1.3.9 วิธีการใช้แฟ้มสะสมผลงาน

แฟ้มสะสมผลงาน (Portfolio) หมายถึง การสะสมหลักฐานที่แสดงถึงทักษะความสามารถหรือพัฒนาการของผู้เรียน โดยที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการคัดเลือกเนื้อหา กำหนดเกณฑ์ในการคัดเลือกผลงาน เกณฑ์การตัดสินคุณค่าของงาน รวมทั้งมีส่วนร่วมในการประเมินตนเองด้วย เป็นการประเมินโดยใช้วิธีการที่หลากหลายเน้นการแสดงออก (Performance)

กระบวนการ (Process) ผลผลิต (Products) ทำให้ครูได้รู้จักนักเรียนจากชิ้นงานและผลจากการประเมินตนเองของนักเรียนด้วย

1.3.10 วิธีการศึกษาจากประวัติของนักเรียน

ในโรงเรียนจะมีแฟ้มประจำห้องหรือประจำชั้น จะมีข้อความเกี่ยวกับประวัติของนักเรียนให้ผู้ปกครอง และนักเรียนจะเติมคำหรือข้อความตามความเป็นจริง เพื่อช่วยให้เรื่องราวในชีวิตของนักเรียนในแง่ต่าง ๆ เช่น วันเกิด การเรียน ประวัติ สุขภาพ วิชาที่สนใจ ความสนใจทั่วไป ความประพฤติ โรคประจำตัว สิ่งที่ต้องการให้ช่วยเหลือการติดต่อกับผู้ปกครอง อาจจัดเป็นแฟ้มหรือทำเป็นระเบียบเรียบร้อย หรืออาจจะทำความรู้จักนักเรียนโดยใช้วิธีชักชวนให้นักเรียนเขียนประวัติของตนเองขึ้น โดยกำหนดเรื่องราวต่าง ๆ ที่ต้องการ เช่น ความสนใจ ความต้องการ ความทะเยอทะยาน รวมไปถึงเพื่อน และญาติพี่น้อง (จวีวรรณ กินวงศ์, 2533; ผกา สัตยธรรม, 2543)

1.3.11 วิธีการทดลอง

วิธีนี้เป็นลักษณะของการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่ง โดยอาศัยการสร้างสถานการณ์ ทั้งนี้เพื่อจะศึกษาถึงความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ในด้านพัฒนาการของนักเรียนโดยศึกษาจากพฤติกรรมที่เกิดขึ้นเมื่อครูจัดให้นักเรียนอยู่ในสถานการณ์อย่างใดอย่างหนึ่ง วิธีนี้ต่างไปจากการสังเกตตรงที่มีการสร้างสถานการณ์ขึ้นแล้วไปเปรียบเทียบกับสิ่งที่เป็นไปตามธรรมชาติ ว่ามีความแตกต่างกันอย่างไร (สุชา จันทร์อม, 2543)

1.3.12 วิธีการให้เขียนบันทึกประจำวัน

ครูต้องให้นักเรียนเขียนสิ่งที่นักเรียนประพฤติหรือกระทำเป็นประจำในแต่ละวัน โดยใช้วิธีเขียนบันทึกแบบเขียนเรียงความเป็นเรื่องราวให้บรรยายความรู้สึกหรือให้เขียนเป็นตารางมีเวลาและรายการที่เป็นจริงมาส่งทุกวัน อาจให้ทำ 1 สัปดาห์ หรือ 1 เดือน จากบันทึกของนักเรียนจะทำให้ทราบว่า นักเรียนมีพฤติกรรมอย่างไร มีสิ่งใดที่ครูและผู้ปกครองจะช่วยเหลือได้บ้าง (วัชร ทรัพย์มี, 2531; สุชา จันทร์อม, 2543)

1.3.13 วิธีการใช้สังคมมิติ

การรวบรวมข้อมูลเพื่อศึกษาและทำความเข้าใจนักเรียน ไม่ได้จำกัดอยู่แต่เฉพาะการรวบรวมข้อมูลจากนักเรียนผู้ถูกศึกษาเท่านั้น ควรศึกษานักเรียนในฐานะสมาชิกกลุ่มอีกด้วย วิธีที่ใช้ศึกษานักเรียนในฐานะสมาชิกของกลุ่มคือ สังคมมิติ สังคมมิติเป็นวิธีที่ใช้ศึกษาสภาพทางสังคมของบุคคล โครงสร้างทางสังคมของกลุ่มและความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในกลุ่มด้วยการ

ถามความรู้สึกที่แต่ละคนมีต่อคนอื่นในกลุ่มแล้วนับจำนวนครั้งที่แต่ละคนได้รับเลือก ในการใช้
ต้องชี้แจงวิธีการตอบให้นักเรียนเข้าใจอย่างชัดเจน (วัลนิกา จลากบาง, 2535)

1.3.14 วิธีการทดสอบ

การใช้แบบทดสอบเป็นชุดของคำถามหรือแบบฝึกหัดที่ใช้วัดทักษะ ความรู้ สติ
ปัญญา ความถนัดของแต่ละคนหรือกลุ่มคน ทำให้ครูรู้จักนักเรียนในด้านความถนัด ความสามารถ
รวมทั้งปัญหาต่าง ๆ ช่วยให้ครูวินิจฉัยนักเรียนได้อย่างถูกต้อง แม่นยำและเชื่อถือได้มากกว่าการ
ไม่ใช้แบบทดสอบเลย ผลการสอบทำให้สามารถแบ่งกลุ่มนักเรียนเพื่อให้การช่วยเหลือได้อย่าง
เหมาะสม (ทศพร มณีศรีขำ, 2539)

ตอนที่ 2 ความหมายของยุทธวิธีการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล

ความหมายของยุทธวิธี(strategy) สามารถจำแนกได้ 2 ประการใหญ่ ๆ คือ

(1) เป็นวิธีการและอุปายที่ใช้ในการรบ คิดค้นวิธีการที่ดีที่สุดและได้เปรียบเข้าศึก
มากที่สุด โดยมีจุดหมายเพื่อชัยชนะ (ชุมพร เขตจรูญศักดิ์, กรมหลวง, 2476; ราชบัณฑิตยสถาน,
2525; ราชบัณฑิตยสถาน, 2525)

(2) เป็นแผนหรือการกำหนดแนวทางรูปธรรมที่ดีที่สุดในการระดมและจัดสรร
ทรัพยากร ภายใต้เงื่อนไขข้อจำกัดต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุถึงเป้าหมายที่ต้องการ ประกอบด้วยปัจจัย
สำคัญ 2 ส่วน คือ (1) การมีเป้าหมาย (ends) หรือจุดหมายในการศึกษาที่ต้องการไปถึงอย่างชัด
เจน ทั้งในระยะสั้นและในระยะยาว (2) การกำหนดวิถีทางหรือแนวทางปฏิบัติ (means) เพื่อเป็น
เครื่องมือที่มุ่งสู่การบรรลุจุดหมายที่ได้กำหนดไว้ (ธงชัย สันติวงษ์, 2516; นาทยา ภัทรแสงไทย,
2525; ดุจเดือน อิมโพธิ์, 2539; เกரியศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2543; ศิริวรรณ เสรีรัตน์และเจริญ
ไชโย, ม.ป.ป.; Certo and Peter, 1991; David F. R., 1995)

จากความหมายของยุทธวิธี สามารถสรุปเป็นความหมายในนัยของการรู้จักนัก
เรียนเป็นรายบุคคลได้ว่า ยุทธวิธีการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล หมายถึงการกำหนดแนวทาง
รูปธรรมที่ดีที่สุดในการระดมและจัดสรรทรัพยากรภายใต้เงื่อนไขและข้อจำกัดต่าง ๆ ในการเก็บ
รวบรวมข้อมูลเพื่อให้ครูได้ข้อมูลเกี่ยวกับตัวผู้เรียนทุกด้านเป็นรายคน อันจะช่วยให้ครูสร้างความ
เข้าใจสภาพปัญหา สาเหตุ แนวทางแก้ไขปัญหาและพัฒนาผู้เรียน ซึ่งความเข้าใจเหล่านี้จะเป็น
พื้นฐานในการวางแผน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อต่อยอดความรู้และเชื่อมโยงการเรียน
รู้ของนักเรียน

ตอนที่ 3 การวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ

การวิจัยเชิงปริมาณเป็นการวิจัยที่มีการกำหนดกรอบการวิจัยแล้วสร้างเป็นเครื่องมือที่มีโครงสร้างอย่างชัดเจนเพื่อเก็บข้อมูล ซึ่งข้อมูลส่วนใหญ่เป็นตัวเลขแล้วนำมาวิเคราะห์โดยใช้สถิติเพื่อทดสอบสมมติฐานหรืออธิบายปรากฏการณ์ตามกรอบการวิจัย ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพเป็นการวิจัยที่สนใจอธิบายปรากฏการณ์หรือสภาพวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของคนในสังคมหนึ่งตามการให้ความหมายของกลุ่มเป้าหมายที่ศึกษา ซึ่งข้อมูลส่วนใหญ่เป็นข้อมูลในเชิงคุณลักษณะ สำหรับการวิจัยนี้ ผู้วิจัยใช้การวิจัยเชิงปริมาณโดยการสำรวจความคิดเห็นของของกลุ่มครูประถมศึกษา ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพผู้วิจัยใช้การศึกษาเอกสาร การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ กรณีศึกษา และสนทนากลุ่ม การนำเสนอจะแบ่งออกเป็น 4 ตอน ได้แก่ (1) การรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม (2) การสัมภาษณ์ (3) การสนทนากลุ่ม และ (4) การศึกษากรณีศึกษา รายละเอียดเป็นดังนี้

3.1 การใช้แบบสอบถาม

นงลักษณ์ วิรัชชัย (2543) กล่าวว่า การรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามเป็นวิธีการที่เหมาะสมสำหรับการวิจัยเชิงสำรวจที่ต้องรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างขนาดใหญ่ หรือการวิจัยที่มีกลุ่มตัวอย่างกระจาย นักวิจัยมีเวลา แรงงานและทุนทรัพย์จำกัดเกินกว่าจะใช้วิธีการแบบอื่นได้ ข้อมูลที่เหมาะสมกับการรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม ได้แก่ ข้อมูลเกี่ยวกับข้อเท็จจริง ความรู้สึก ความคิดเห็น ความเชื่อ ทศนคติ และความสนใจ เครื่องมือสำคัญสำหรับรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามคือ แบบสอบถาม แบบสอบถามเป็นชุดของข้อคำถามที่นักวิจัยสร้างขึ้นตามจุดมุ่งหมายของการวิจัยเพื่อเป็นสิ่งเร้าให้ผู้ตอบตอบสนองตามความเป็นจริง

การใช้แบบสอบถามทำได้หลายแบบคือ การรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามประเภทเผชิญหน้า / ส่งทางไปรษณีย์ (face to face / mailed questionnaire) การรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามชนิดปลายปิด / ปลายเปิด (closed / open form questionnaire) การรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามทุกแบบมีหลักการดังนี้

(1) นักวิจัยต้องมีการเตรียมการอย่างดี ตั้งแต่การกำหนดจุดมุ่งหมาย การวางแผนการดำเนินงาน การสร้างแบบสอบถาม การทดลองใช้ รวมทั้งการเตรียมรายชื่อ ที่อยู่ของผู้ให้ข้อมูลเพื่อความสะดวกในการจัดส่งแบบสอบถาม

(2) หลักในการสร้างแบบสอบถามที่สำคัญคือ หลักการตั้งคำถามเพื่อให้ได้ข้อมูลที่นักวิจัยต้องการ โดยต้องกำหนดขอบข่ายของคำถามจากนิยามข้อมูลที่ต้องการ และกำหนดรูปแบบของคำถามก่อน แล้วจึงเขียนคำชี้แจงในการตอบแบบสอบถามและข้อคำถาม คำชี้แจงควรสั้นและชัดเจนให้ผู้ตอบเข้าใจได้ง่ายว่าจะต้องตอบอย่างไร ข้อคำถามควรถามตรงประเด็นที่ต้องการ ใช้ภาษาที่สั้นง่ายรัดกุม

(3) การส่งแบบสอบถามควรมีจุดหมายที่แจ่มชัดมุ่งหมาย อธิบายความสำคัญ และประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย และให้ความสำคัญกับผู้ตอบโดยอธิบายเหตุผลที่เลือกเป็นผู้ให้ข้อมูล รวมทั้งการรับรองว่าจะเก็บข้อมูลเป็นความลับ เพื่อให้ผู้ตอบมีความมั่นใจที่จะให้ข้อมูล หากนักวิจัยไม่ปรับแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง แต่ให้ผู้ตอบส่งกลับคืนทางไปรษณีย์ ควรมีการติดตามทวงถามเมื่อถึงกำหนดเวลาที่ควรจะได้รับคืนแล้วยังไม่ได้รับ โดยการส่งจดหมายทวงถาม หรือส่งไปรษณียบัตร ทิ้งระยะสัก 1-2 สัปดาห์ หากยังไม่ได้รับคืนอีกอาจใช้วิธีส่งแบบสอบถามไปใหม่โดยเขียนจดหมายเฉพาะตัวเน้นให้เห็นว่าข้อมูลจากผู้ตอบมีความสำคัญ เมื่อได้รับแบบสอบถามคืนมาแล้วให้ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม

การใช้แบบสอบถามในการรวบรวมข้อมูลเป็นการประหยัดแรงงาน เวลา และทรัพยากร ได้ข้อมูลปฐมภูมิ และมีรูปแบบข้อคำถามเป็นแบบเดียวกัน ผู้ตอบมีอิสระในการตอบ ส่วนข้อจำกัดของแบบสอบถามคือไม่อาจรับประกันได้ว่าข้อมูลที่ได้เป็นคำตอบจากใจจริงของผู้ตอบ และผู้ตอบมักไม่ให้ความร่วมมือ นักวิจัยมักไม่ได้รับกลับคืนครบจำนวนที่ส่งไป และการใช้แบบสอบถามนี้ไม่สามารถใช้ได้กับผู้ตอบที่อ่านและเขียนไม่ได้

3.2 การสัมภาษณ์

การสัมภาษณ์ เป็นวิธีการอย่างหนึ่งของการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ซึ่งก็มีส่วนคล้ายกับแบบสอบถามคือ ใช้วิธีถาม-ตอบ เพื่อให้ได้รับความรู้ที่ต้องการ แต่แตกต่างกันตรงที่ว่าวิธีนี้ผู้สัมภาษณ์ได้สัมภาษณ์โดยตรง มีการพบปะสนทนากันอย่างมีจุดมุ่งหมาย สามารถสร้างความมั่นใจให้ทั้งผู้ตอบและผู้ทำวิจัย นอกจากนี้ผู้สัมภาษณ์ยังมีโอกาสได้สังเกตปฏิกิริยาของผู้ให้ข้อมูลหรือผู้ถูกสัมภาษณ์ ที่สำคัญคือผู้สัมภาษณ์ต้องมีความชำนาญในการสัมภาษณ์

การสัมภาษณ์แบ่งออกเป็น 2 แบบ คือ การสัมภาษณ์รายบุคคล (individual interview) หรือการสัมภาษณ์แบบเผชิญหน้ากัน (face-to-face) ระหว่างผู้สัมภาษณ์กับผู้ให้ข้อมูล เพื่อรวบรวมข้อมูลที่ต้องการคำตอบที่เจาะลึกในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง และการสัมภาษณ์เป็นกลุ่ม (group interview) เป็นการสัมภาษณ์แบบหนึ่ง ที่ผู้สัมภาษณ์ทำการสัมภาษณ์กับผู้ร่วมสนทนา หรือเป็นกลุ่ม เพื่อสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน โดยผู้สัมภาษณ์เป็นผู้กำหนดหัวข้อของการสัมภาษณ์หรือสนทนา และสร้างบรรยากาศของการสนทนาให้เป็นกันเอง ผู้เข้าในสนทนาไม่มีความรู้สึกว่าจะถูกซักถามปัญหา แต่คิดว่าเป็นการฟังเสวนากันในเรื่องที่ผู้สัมภาษณ์สนใจอยากรู้เรื่องต่าง ๆ

การเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ ผู้สัมภาษณ์และผู้ให้สัมภาษณ์มีการพบปะกันอย่างใกล้ชิด ดังนั้นการวางตัว บุคลิกภาพและการสร้างมนุษยสัมพันธ์ของผู้ถูกสัมภาษณ์ จึงมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งที่จะทำให้ผู้ให้ข้อมูลเต็มใจและให้ข้อมูลครบถ้วน ตรงตามความต้องการ นอก

จากนี้ผู้สัมภาษณ์ต้องเข้าใจประเด็นของเรื่องที่จะสัมภาษณ์ ตลอดจนเทคนิคของการสัมภาษณ์ที่จะทำให้ผู้ตอบยินดีที่จะให้ข้อมูลตรงกับความจริงมากที่สุด ในการสัมภาษณ์ควรมีหลักปฏิบัติดังนี้

(1) กำหนดจุดมุ่งหมายและขั้นตอนในการสัมภาษณ์ให้ชัดเจน ต้องการข้อมูลอะไรบ้างต้องกำหนดไว้ให้ชัดเจน และจะถามอะไรก่อนหลัง จะเริ่มสัมภาษณ์อย่างไร และปิดการสัมภาษณ์อย่างไรจะต้องกำหนดเตรียมการไว้ล่วงหน้า การรวบรวมข้อมูลเพื่อนำมาใช้ทำวิจัยนั้นถ้าใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้างจะมีปัญหามาก ทางที่ดีควรใช้แบบเป็นมีโครงสร้าง มีแบบสัมภาษณ์ที่กำหนดคำถามเรียงเป็นขั้นตอนไว้แล้วอย่างแน่นอนจะทำให้ได้ข้อมูลครบถ้วน สมบูรณ์และวิเคราะห์ได้ง่ายกว่า

(2) ผู้สัมภาษณ์ต้องเตรียมตัวและวัสดุอุปกรณ์ไปให้พร้อม นั่นคือต้องศึกษาหาความรู้เรื่องเกี่ยวกับที่ต้องการสัมภาษณ์ให้กว้างขวางอย่างเพียงพอ รวมทั้งศึกษาประวัติส่วนตัว และลักษณะพิเศษของผู้ให้สัมภาษณ์ด้วยจะได้สร้างบรรยากาศให้เอื้ออำนวยต่อการสัมภาษณ์ ส่วนวัสดุอุปกรณ์ เช่น เครื่องบันทึกเสียง เครื่องบันทึกภาพและแบบสัมภาษณ์ เป็นต้น ก็ต้องจัดเตรียมไปให้พร้อมและมีการทดลองดูก่อนนำไปใช้ว่าใช้ได้ดีแล้ว

(3) การเลือกผู้ให้สัมภาษณ์ต้องเลือกให้ได้ผู้ที่มีหรือมีข้อมูลที่ต้องการอย่างแท้จริง รวมทั้งมีอำนาจหรือฐานะที่จะให้ข้อมูลนั้นได้ด้วย เพราะไม่มีประโยชน์อะไรที่จะไปสัมภาษณ์ผู้ที่ไม่รู้หรือผู้ที่ไม่สามารถให้ข้อมูลนั้นได้ การเลือกผู้ให้สัมภาษณ์นี้มีผลสำคัญมากอย่างหนึ่งที่ทำให้ผลการวิจัยผิดพลาด ดังนั้น ก่อนจะเลือกใครเป็นผู้ให้สัมภาษณ์จะต้องศึกษาประวัติทั้งอดีตและปัจจุบันอย่างละเอียดว่ามีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับข้อมูลที่เราต้องการมากน้อยเท่าใด มีความลำเอียงที่จะบิดเบือนข้อมูลนั้นหรือไม่อย่างไร เป็นต้น

(4) ขณะสัมภาษณ์ต้องสร้างความสัมพันธ์คุ้นเคยและเป็นกันเองกับผู้ให้สัมภาษณ์ เพื่อให้เขามั่นใจ และให้ความร่วมมือในการตอบคำถาม ผู้สัมภาษณ์ต้องสร้างบรรยากาศที่ช่วยส่งเสริมให้ผู้ส่งเสริมให้ผู้ให้สัมภาษณ์อยากตอบคำถามและอยากพูดด้วย แต่การถามหรือพูดคุยนั้นต้องไม่เป็นการเสนอแนะคำตอบให้ คำถามที่ใช้สัมภาษณ์ต้องจัดเรียงไว้ตามลำดับก่อนหลัง ถ้าสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างก็ต้องสัมภาษณ์ไปตามแบบสัมภาษณ์นั้น มิฉะนั้นอาจจะทำให้หลงลืมบางคำถามที่ไม่ได้ถาม

วิธีการสัมภาษณ์มีจุดเด่นตรงที่เป็นวิธีการที่ใช้ได้กับผู้ให้ข้อมูลทุกคนไม่ว่าจะอ่านออกเขียนได้หรือไม่ เป็นวิธีที่นักวิจัยได้เผชิญหน้ากับผู้ให้สัมภาษณ์ทำให้สามารถอธิบายคำถามให้ผู้ตอบเข้าใจชัดเจนได้ และใช้คำถามเพิ่มเติม หรือตะล่อมถามเพื่อให้ได้คำตอบที่ชัดเจนได้มากขึ้น และสามารถสังเกตพฤติกรรมของผู้ตอบได้ด้วย จุดอ่อนของการสัมภาษณ์คือคุณภาพของข้อมูลทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความชำนาญของผู้สัมภาษณ์ ความร่วมมือของผู้ให้สัมภาษณ์ และต้องเสียเวลาและค่าใช้จ่ายมากกว่าวิธีการรวบรวมข้อมูลแบบอื่น (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2543)

3.3 การสนทนากลุ่ม

การสนทนากลุ่ม หมายถึง การจัดสนทนากลุ่มเป็นกระบวนการกลุ่มที่อาศัยหลักการของการกระทำภายในกลุ่มเป็นตัวกระตุ้นให้บุคคลแสดงความคิดเห็น ท้าทาย ประสพการณ์ และทัศนวิสัยของตนเองออกมาซึ่งมีความเชื่อพื้นฐานว่าความคิดเห็น ท้าทาย ประสพการณ์และทัศนวิสัยของบุคคลบุคคลหนึ่งอาจจะเป็นสิ่งเร้าไปกระตุ้นบุคคลอื่น ๆ ภายในกลุ่ม จำนวนผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม ประมาณ 6 - 12 คน

วิชญ์ ทรัพย์สมบัติ (2541) กล่าวว่า การจัดสนทนากลุ่ม ประกอบด้วย ผู้เข้าร่วมในการสนทนา บุคลากรในการจัดสนทนากลุ่ม อุปกรณ์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล สิ่งเสริมสร้างบรรยากาศในการสนทนากลุ่ม ของสมนาคุณแก่ผู้เข้าร่วมสนทนา สถานที่และระยะเวลา โดยผู้เข้าร่วมในการสนทนาเป็นผู้ที่ให้ข้อมูลคำตอบและแสดงความคิดเห็นร่วมกันในช่วงของการสนทนา ซึ่งคัดเลือกมาจากประชากรที่เป็นเป้าหมาย

บุคลากรในการจัดสนทนากลุ่ม ประกอบด้วยผู้ดำเนินการสนทนา เป็นผู้ทำหน้าที่จุดประเด็นคำถามเพื่อค้นหาคำตอบและสร้างบรรยากาศการสนทนา ส่วนผู้บันทึกการสนทนามีหน้าที่ในการจดบันทึกคำสนทนาโดยย่อของกลุ่มและบันทึกบรรยากาศที่เกิดขึ้นระหว่างการสนทนา เพื่อประโยชน์สำหรับกรวิเคราะห์ในภายหลังและผู้ช่วยหรือผู้บริการทั่วไปจะเป็นผู้คอยให้ความช่วยเหลือทั่วไปในขั้นการเตรียมการจัดการสนทนา คอยอำนวยความสะดวก เช่น เตรียมสถานที่ เตรียมวัสดุอุปกรณ์ และเครื่องดื่มหรือของว่าง

อุปกรณ์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งประกอบด้วยเครื่องบันทึกเสียง เทปเปล่า ถ่านวิทยุสำหรับบันทึกเสียงขณะที่การสนทนากลุ่ม สมุดบันทึกและดินสอสำหรับผู้จดบันทึก เพื่อเป็นแนวทางในการถอดเทปได้ง่าย และผู้วิจัยจะได้ทราบบรรยากาศของการสนทนากลุ่มจากการจดบันทึก แบบฟอร์มสำหรับคัดเลือกผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม เพื่อให้ผู้เข้าร่วมมีลักษณะคล้ายคลึงกันอยู่ในกลุ่มเดียวกัน เช่น เพศ กลุ่มอายุ สถานภาพสมรส สถานที่อยู่ อาชีพ จำนวน

สิ่งเสริมสร้างบรรยากาศ เช่น เครื่องดื่ม ของขบเคี้ยว จะทำให้บรรยากาศในการสนทนามีความเป็นกันเอง ได้รวดเร็วยิ่งขึ้น ช่วยให้การสนทนาเป็นไปอย่างราบรื่น สร้างบรรยากาศไม่ให้เคร่งเครียด ส่วนของสมนาคุณแก่ผู้เข้าร่วมสนทนา เพื่อเป็นการตอบแทนที่ผู้เข้าร่วมสนทนา แม้จะเป็นสิ่งเล็กน้อยแต่ในทางจิตวิทยาแล้วเป็นสิ่งสำคัญมากเพื่อแสดงออกซึ่งความมีน้ำใจของผู้วิจัย เป็นการขอบคุณผู้เข้าร่วมการสนทนาที่ได้สละเวลาในการสนทนากลุ่ม

สำหรับสถานที่และระยะเวลา ควรมีการกำหนดให้แน่นอน สะดวกแก่ผู้เข้าร่วมการสนทนาทั้งด้านการเดินทาง การจัดสถานที่ในการสนทนา อากาศควรถ่ายเทได้สะดวก ไม่มีเสียงรบกวน ห่างไกลจากความพลุกพล่านเพื่อให้ผู้เข้าร่วมมีสมาธิในเรื่องที่สนทนา เวลาที่ใช้ในการสนทนาในแต่ละเรื่องส่วนใหญ่ใช้เวลาระหว่าง 1.30-2.30 ชั่วโมง

3.4 กรณีศึกษา

กรณีศึกษา เป็นการเข้าไปศึกษาปรากฏการณ์ในหน่วยการศึกษาหนึ่งอย่างลึกซึ้ง เพื่อทำความเข้าใจตัวแปรที่มีความสลับซับซ้อน ศึกษาวิเคราะห์ถึงความสัมพันธ์ของปัจจัยต่าง ๆ ในหน่วยที่ศึกษานั้น คำว่า กรณีศึกษา มาจากคำในภาษาอังกฤษว่า Case Study Research หรือ Case Study Method ซึ่งในภาษาไทยมีชื่อใช้ในความหมายเดียวกันอยู่หลายชื่อ ได้แก่ กรณีศึกษา การวิจัยกรณีศึกษา การวิจัยเป็นรายกรณี และการศึกษาเฉพาะกรณี คำต่าง ๆ เหล่านี้หมายถึง การวิจัยรูปแบบหนึ่งที่มุ่งเจาะลึกลงไปในสาระของกรณีศึกษาโดยใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลในเชิงคุณภาพเข้ามาประกอบ

มีนักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายของคำว่ากรณีศึกษาไว้ค่อนข้างสอดคล้องกันในแง่ของหน่วยการวิจัยและลักษณะการศึกษาในระดับลึก ดังนี้

บุญเรียง ขจรศิลป์ (2543) ได้กล่าวถึงกรณีศึกษาหรือการศึกษาเฉพาะกรณี ไว้ว่า การศึกษาเฉพาะกรณี (Case Study) เป็นวิธีการศึกษาอย่างละเอียดลึกซึ้งเฉพาะเจาะจงในเรื่องเรื่องหนึ่ง เพื่อหารายละเอียดของเรื่องที่เกี่ยวข้องให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะทราบธรรมชาติของสภาพการณ์อันสลับซับซ้อนของเรื่อง ตลอดจนทราบถึงเรื่องขององค์ประกอบต่าง ๆ อันเป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดสภาพการณ์เช่นนั้น

อุทุมพร จามรมาน (2539) กล่าวถึงกรณีศึกษาว่า เป็นการวิจัยเชิงคุณลักษณะ (Qualitative) ชนิดหนึ่งที่มีจุดมุ่งลึกกับสาระของกรณีศึกษาเพื่อให้ได้ข้อมูลที่เชื่อถือได้ และการสรุปผลซึ่งนำไปสู่ความเข้าใจในกรณีศึกษาอย่างสมบูรณ์

บุญธรรม กิจปริดาบริสุทธิ (2540) กล่าวว่า กรณีศึกษาเป็นการศึกษาวิจัยในปัญหาเฉพาะเรื่องและเฉพาะหน่วยใดหน่วยหนึ่ง ซึ่งอาจจะเป็นหน่วยเล็ก ๆ หรือหน่วยใหญ่ ๆ เช่น บุคคล ครอบครัว กลุ่มบุคคล หน่วยงาน องค์กร สถาบันทางสังคมต่าง ๆ วิธีการศึกษาจะทำอย่างละเอียดครบถ้วน ศึกษาทุกแง่มุม โดยข้อมูลที่ศึกษามักเกี่ยวกับสถานการณ์ปัจจุบัน ประสบการณ์ในอดีตและแรงผลักดันจากสิ่งแวดล้อมที่มีต่อบุคคลและพฤติกรรมที่ต้องการศึกษานั้น เช่น การศึกษาพัฒนาการทางอารมณ์และสังคมของนักเรียนหญิงนพมณี เป็นต้น

ในขณะที่ John P. Keeves (1988) ได้กล่าวถึงกรณีศึกษาว่าเป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลและบันทึกข้อมูลจากการสำรวจในพื้นที่หรือการเก็บข้อมูลภาคสนามเกี่ยวกับกรณีศึกษาซึ่งอาจเป็นกรณีเดียวหรือหลายกรณี ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจะอาศัยวิธีการสังเกตแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม การสัมภาษณ์ การเก็บข้อมูลจากเอกสาร และบันทึกเหตุการณ์

จากคำนิยามของนักการศึกษาดังกล่าว อาจกล่าวโดยสรุปได้ว่า กรณีศึกษา (Case Study) เป็นวิธีการศึกษาอย่างละเอียดลึกซึ้งเฉพาะเจาะจงในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ที่มีจุดมุ่งศึกษาเฉพาะกรณี โดยพยายามหารายละเอียดของเรื่องที่เกี่ยวข้องให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ เพื่อค้น

หาและสร้างสมมติฐานความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรบางตัวและแยกเอาตัวแปรที่ไม่เกี่ยวข้องกับกระบวนการเกิดพฤติกรรมที่ต้องการศึกษานั้นออก เพื่อให้ได้ข้อค้นพบที่ชัดเจนขึ้น จึงอาจสรุปได้ว่า กรณีศึกษาเป็นการศึกษาเชิงลึกที่รวมเอาวิธีการได้มาซึ่งข้อมูลหลายวิธีเข้าด้วยกัน ขึ้นอยู่กับแบบของการศึกษาว่าเป็นเชิงสังคมศาสตร์หรือวิทยาศาสตร์

Yin (1994) กล่าวว่าวัตถุประสงค์ของกรณีศึกษา 3 ข้อคือ เพื่ออธิบาย (Explanation) เพื่อบรรยาย (Description) และเพื่อแสวงหา (Exploration) ส่วนประเภทของกรณีศึกษา จำแนกตามการออกแบบการวิจัย สามารถแบ่งกรณีศึกษาได้เป็น 2 ประเภทคือ

(1) กรณีศึกษาเดี่ยว (Single Case Study) เป็นการวิจัยที่มุ่งศึกษาเฉพาะบุคคล กลุ่มคน ปรากฏการณ์ใดปรากฏการณ์หนึ่ง หรือกรณีใดกรณีหนึ่งเพียงกรณีเดียวภายใต้เงื่อนไขเดียวกัน เพื่อแสวงหาคำตอบที่จะอธิบายหรือหาเหตุผลของการเกิดปรากฏการณ์นั้น เพื่อการตรวจสอบ หรือเป็นการศึกษานำร่องเพื่อเป็นพื้นฐานในการสร้างทฤษฎี เช่น การศึกษากรณีโรงเรียนที่มีปัญหาในการปฏิรูป การศึกษาถึงวิถีชีวิตของคนกลุ่มหนึ่งในบริบทเดียวกัน เป็นต้น

(2) การวิจัยพหุกรณี (Multiple Case Study) เป็นการศึกษกรณีเฉพาะหลาย ๆ กรณี โดยสนใจทำการศึกษาในเชิงเปรียบเทียบและมุ่งหาความสัมพันธ์จากข้อมูลเชิงประจักษ์เพื่อนำไปสู่การสรุปเป็นทฤษฎี ซึ่งในกรณีศึกษาเฉพาะโดยพิจารณาถึงบริบทของพื้นที่ที่ต่างกัน จะเรียกว่า Multiple Case Study

ขั้นตอนการทำกรณีศึกษาเหมือนกับกรณีวิจัยอื่น ๆ โดยเริ่มจากการกำหนดประเด็นวิจัย ปัญหาวิจัย และสร้างกรอบความคิดเชิงทฤษฎี เพื่อนำไปสู่การตั้งสมมติฐานและการออกแบบการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป แต่ในกรณีศึกษานั้นมีขั้นตอนสำคัญประการหนึ่งคือการเลือกกรณีศึกษา ซึ่งจะต้องมีการกำหนดไว้ให้ชัดเจนก่อนการวิจัย ขั้นตอนนี้จึงเพิ่มเติมเข้ามาซึ่งในการทำกรณีศึกษาโดยทั่วไปจะมีขั้นตอนการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. การเลือกกรณีศึกษาให้เหมาะสมกับปัญหาวิจัย John P. Keeves (1988) ได้ให้หลักเกณฑ์ในการพิจารณาในการเลือกใช้ระเบียบวิธีกรณีศึกษาไว้คือ ประเด็นวิจัยที่จะศึกษาเกี่ยวกับกรณีนั้นมีความน่าสนใจ มีน้ำหนักเพียงพอที่จะให้ค้นคว้า และมีกรณีที่เหมาะสมที่จะให้ศึกษา กรณีนั้นมีความเป็นตัวแทนของกรณีศึกษาที่เมื่อทำการศึกษาแล้วคาดว่าผลการศึกษาที่ได้จะสามารถในการสรุปอ้างอิงไปยังประชากรหรือกรณีทั่วโลกได้เช่นกัน มีความหลากหลายของกรณีศึกษาเมื่อทำการศึกษาแล้วจะเห็นถึงมิติและบริบทที่แตกต่าง รวมทั้งสามารถศึกษาเปรียบเทียบระหว่างกรณีได้

2. การกำหนดหน่วยการวิเคราะห์ เกี่ยวข้องกับแนวทางหรือคำถามวิจัยที่ตั้งไว้ซึ่งจะมีมากหรือน้อยนั้นขึ้นอยู่กับปัญหาวิจัย ซึ่งผู้วิจัยต้องมีการนิยามการวิเคราะห์ให้ชัดเจนก่อนการศึกษาเพื่อจะสามารถวางแผนการเก็บรวบรวมข้อมูลได้อย่างเหมาะสม หน่วยการวิเคราะห์ที่

ชัดเจนจะช่วยให้ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยได้อย่างตรงจุด และมีความชัดเจนในการอ้างอิงผลการวิจัยที่ได้ไปยังประชากร

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ในกรณีศึกษา ผู้ที่ทำการศึกษสามารถเก็บข้อมูลได้หลายวิธีด้วยกันคือ การสัมภาษณ์ การสังเกต การวิเคราะห์เอกสาร การบันทึกประวัติชีวิตบุคคล การศึกษาเอกสารส่วนบุคคล การทดสอบ การให้รายงานตนเอง ซึ่งในการเก็บข้อมูลในกรณีศึกษาใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ โดยอาศัยเครื่องมือหลายชนิดและแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย

4. การวิเคราะห์ข้อมูล หลังจากทำการเก็บรวบรวมข้อมูล กระบวนการที่ต้องทำในลำดับต่อไป คือการวิเคราะห์ข้อมูล ในกรณีศึกษาซึ่งการเก็บรวบรวมข้อมูลส่วนใหญ่ใช้วิธีการเชิงคุณภาพ จึงต้องทำการวิเคราะห์ข้อมูลไปพร้อม ๆ กับการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยในการวิเคราะห์ข้อมูลในกรณีศึกษาอาจทำใน 3 ลักษณะคือ (1) การวิเคราะห์โดยการสรุปภาพรวม เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้ทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ เช่น ถ้าเป็นข้อมูลที่แจ่มชัดจะใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ ได้แก่ การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ส่วนวิธีการในเชิงคุณภาพคือ การตีความสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย (Inductive) สรุปจากส่วนย่อยเพื่อให้เห็นถึงภาพรวมทั้งหมด (2) การวิเคราะห์และการอธิบายเชิงเหตุผล เป็นการวิเคราะห์ถึงความสัมพันธ์ ได้แก่ ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรกับบริบทต่าง ๆ ในกรณีศึกษานั้น รวมถึงความสัมพันธ์ระหว่างกรณีศึกษาต่าง ๆ (3) การบรรยายตามช่วงเวลา (Time Series) เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลตามช่วงเวลาของเหตุการณ์ ตามลำดับของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น

ตอนที่ 4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล

ภรณ์ ธรรมาภรณ์พิลาศ (2513) ได้ศึกษาสาเหตุการหนีเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 5 คน โดยมีจุดประสงค์เพื่อใช้วิธีการศึกษาเป็นรายบุคคลในการค้นหาสาเหตุของพฤติกรรมหนีเรียนและให้การช่วยเหลือนักเรียนโดยใช้วิธีการให้คำปรึกษา เพื่อให้นักเรียนเกิดการมองเห็นและเข้าใจปัญหา การแก้ปัญหาด้วยตนเอง ปรับตัวดีขึ้นกว่าเดิม ซึ่งสรุปได้ว่าการหนีเรียนของนักเรียนทั้ง 5 คนนี้ มาจากสาเหตุที่แตกต่างกัน ได้แก่ ปัญหาทางด้านอารมณ์ ปัญหาการเรียนอ่อน ปัญหาเศรษฐกิจทางบ้าน และปัญหาด้านสังคม ดังนั้นการพิจารณาช่วยเหลือแก้ไขต้องใช้วิธีการต่างกันให้เหมาะสมกับปัญหาและบุคลิกภาพของแต่ละรายกรณี

สาวิกา กาญจนะ(2518) ได้ศึกษาอิทธิพลของการอ่านหนังสือในการช่วยบำบัดปัญหาบางประการของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 7 จำนวน 6 คน ใน 3 กลุ่มปัญหา ได้แก่ ปัญหาการยอมรับตนเองต่ำ ปัญหาความวิตกกังวลสูง และนักเรียนที่มีความเชื่อเพื่อน้อย แบ่ง

เป็นกลุ่มปัญหาละ 2 คน โดยศึกษานักเรียนเป็นรายบุคคล โดยมีจุดประสงค์เพื่อต้องการศึกษาว่าหนังสือหรือวรรณกรรมต่าง ๆ มีอิทธิพลที่จะสามารถบำบัดปัญหาบางประการของผู้อ่านนี้ได้หรือไม่ และมีส่วนส่งเสริมบุคลิกภาพและสุขภาพจิตอย่างไร โดยเปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและความคิดเห็นจากแบบสอบถามหลังการบำบัดด้วยหนังสือ ซึ่งสรุปได้ว่า ผลการบำบัดด้วยหนังสือสำหรับนักเรียนแต่ละรายทำให้นักเรียนมีการยอมรับตัวเองมากขึ้น นักเรียนมีความวิตกกังวลน้อยลง และนักเรียนมีความเชื่อเพื่อมากขึ้น

อัสสนา เปตะนันท์ (2536) ได้ศึกษาสาเหตุที่ทำให้นักเรียนมีพฤติกรรมสุดตมสารระเหย วิธีดำเนินการช่วยเหลือแก้ไขปัญหา การป้องกันพฤติกรรมสุดตมสารระเหยของนักเรียนชั้นประถมศึกษา จำนวน 3 คน ผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมสุดตมสารระเหยของนักเรียน มีสาเหตุมาจากลักษณะส่วนตัวของนักเรียนที่พัฒนาบุคลิกภาพไม่เหมาะสม สิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูไม่เหมาะสม สภาพครอบครัวแตกแยก และแหล่งชุมชนแออัดซึ่งมีการระบาดของยาเสพติด นอกจากนี้ผลของการศึกษาพบว่าผลของการศึกษารายกรณีทำให้นักเรียนนักเรียนมีการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น สามารถพัฒนาตนเองหรือปรับตัวในการดำเนินชีวิตได้อย่างเหมาะสม

ประจิม เมืองแก้ว(2536) ได้ศึกษาสาเหตุที่ทำให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 4 คน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ซึ่งพบว่าสาเหตุมาจากตัวนักเรียนเอง ได้แก่ ปัญหาบุคลิกภาพไม่เหมาะสม ขาดแรงจูงใจในการเรียน มีนิสัยในการเรียนไม่ถูกต้อง มีทัศนคติไม่ติดต่อกับการศึกษา มีพื้นฐานทางการศึกษาต่ำและปัญหาสุขภาพร่างกาย สาเหตุจากภูมิหลังทางครอบครัว ได้แก่การอบรมเลี้ยงดูไม่ถูกต้อง ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวอยู่ในระดับต่ำ ระดับการศึกษาของบิดามารดาต่ำ ความสัมพันธ์ทางบ้านไม่ดี และปัญหาสิ่งแวดล้อมทางบ้านไม่ดี สาเหตุจากปัญหาการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน ได้แก่ การจัดการเรียนการสอนไม่เหมาะสม และการมีจำนวนอาจารย์ผู้สอนไม่สอดคล้องกับจำนวนนักเรียน และผู้วิจัยได้ให้ความช่วยเหลือ โดยให้คำปรึกษา เพิ่มแรงจูงใจในการเรียน แนะนำวิธีการเรียนที่ถูกต้อง การให้ความสนใจ ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนนี้สูงขึ้น

รุ่งทิพย์ ยอดประตุ (2537) ได้ศึกษาสาเหตุที่ทำให้นักเรียนมีพฤติกรรมก่อกรวนในชั้นเรียน วิธีการดำเนินการช่วยเหลือ และการป้องกันพฤติกรรมก่อกรวนในชั้นเรียนในนักเรียนประถมศึกษา โดยใช้การศึกษารายกรณี จำนวน 5 คน พบว่า พฤติกรรมก่อกรวนในชั้นเรียน มีสาเหตุมาจากลักษณะส่วนตัวของนักเรียนที่พัฒนาบุคลิกภาพไม่เหมาะสม สิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูไม่เหมาะสม สภาพครอบครัวแตกแยกและคบเพื่อน ในการศึกษากรณีช่วยทำให้นักเรียนนักเรียนมีการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น สามารถปรับตัวและดำเนินชีวิตได้อย่างเหมาะสม

ธัชวรรณ พิมพ้งาม (2538) ได้ศึกษารายกรณีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีปัญหาการปรับตัว โรงเรียนวินิตศึกษา ในพระราชูปถัมภ์ฯ จังหวัดลพบุรี กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนจำนวน 4 คน วิธีการรวบรวมข้อมูลได้แก่ การสังเกตและการบันทึกการสังเกต การสัมภาษณ์ การเยี่ยมบ้าน อัดชีวประวัติ บันทึกประจำวัน สังคมมิติ แบบสอบถาม แบบสำรวจ และแบบทดสอบ ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาการปรับตัวของนักเรียนมีสาเหตุมาจากตัวนักเรียนคือ เกิดความไม่สบายใจ ได้แก่ ความวิตกกังวล ความคับข้องใจ และความเครียดซึ่งเกิดจากการไม่สามารถตอบสนองความต้องการพื้นฐานได้ และสาเหตุจากสิ่งแวดล้อมที่บ้านได้แก่ การอบรมเลี้ยงดู ส่วนที่โรงเรียน นักเรียนมีทัศนคติทางลบต่อครู อาจารย์และเพื่อน ๆ เมื่อทำการศึกษารายกรณีและช่วยเหลือพบว่านักเรียนปรับตัวดีขึ้น โดยรู้จักตนเอง เข้าใจตนเอง ยอมรับสภาพของตนเอง สามารถเผชิญอุปสรรคและหาแนวทางแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม

สุรพล สุขสายชล (2541) ได้ศึกษาสาเหตุของปัญหานักเรียนมีพฤติกรรมกำกวม และแนวทางช่วยเหลือ โดยใช้การศึกษารายกรณี นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 3 คน โดยพบว่า พฤติกรรมกำกวมมีสาเหตุมาจากลักษณะส่วนตัวของนักเรียน ได้แก่ ปัญหาทางด้านอารมณ์ และบุคลิกภาพ ส่วนสาเหตุจากสิ่งแวดล้อมได้แก่ การอบรมเลี้ยงดูที่ไม่เหมาะสม และสภาพชุมชนที่แออัด และพบว่าการศึกษากรณีทำให้นักเรียนมีพฤติกรรมกำกวมลดลงสามารถปรับตัวและดำเนินชีวิตได้อย่างเหมาะสม

ดวงกมล วงษ์ศรีหัทธ (2541) ได้ศึกษารายกรณีของนักเรียนที่มีปัญหาในการปรับตัวในครอบครัว ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนชุมชนวัดบางชัน อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 5 คน วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลได้แก่ การสังเกต การสัมภาษณ์ การเยี่ยมบ้าน อัดชีวประวัติและบันทึกประจำวัน สังคมมิติ แบบสำรวจและแบบสอบถาม แบบทดสอบและระเบียบสนทนา ผลการศึกษาพบว่า ปัญหาการปรับตัวของนักเรียนมีสาเหตุมาจาก นักเรียนมีบุคลิกภาพไม่เหมาะสม การอบรมเลี้ยงดูไม่ถูกต้อง ความสัมพันธ์ในครอบครัวไม่ดี ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวอยู่ในระดับต่ำ ระดับการศึกษาของบิดามารดาอยู่ในระดับต่ำ และสิ่งแวดล้อมที่อยู่อาศัยไม่ดี การศึกษารายกรณีทำให้นักเรียนมีพฤติกรรมปรับตัวในครอบครัวเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น มีทัศนคติที่ดีต่อครอบครัว รักและภูมิใจในครอบครัว สามารถสร้างสัมพันธ์ภาพกับสมาชิกในครอบครัวและสามารถเผชิญกับปัญหาได้อย่างเหมาะสม

สุนีย์ ธีรวิรุฬห์ (2542) ได้ศึกษานักเรียนที่มีพฤติกรรมก้าวร้าวในเขตกรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 5 คน เครื่องมือที่ใช้ใน

การเก็บรวบรวมข้อมูลได้แก่ แบบสังเกต แบบสัมภาษณ์ การเยี่ยมบ้าน อัดชีวประวัติ บันทึกประจำวัน วัน สังคมมิติ แบบสำรวจ แบบสอบถาม และแบบทดสอบ ผลการศึกษาพบว่าพฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียนมีสาเหตุมาจาก นักเรียนมีบุคลิกภาพไม่เหมาะสม สัมพันธภาพในครอบครัวไม่ดี สถานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวอยู่ในระดับต่ำ ระดับการศึกษาของบิดามารดาอยู่ในระดับต่ำ และการอบรมเลี้ยงดูจากครอบครัวไม่ถูกต้อง นักเรียนไม่สามารถปฏิบัติตามระเบียบของโรงเรียนได้ เห็นว่ามีการบังคับมากเกินไป ไม่สามารถปรับตัวเข้ากับเพื่อนได้ เรียกร้องความสนใจจากกลุ่มเพื่อน มักเกิดปัญหากับกลุ่มเพื่อนเสมอ ๆ สิ่งแวดล้อมที่อยู่อาศัยไม่ดี การศึกษารายกรณีทำให้นักเรียนยอมรับ เข้าใจและปรับตัวต่อสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ดีขึ้น และมีทัศนคติที่ดีขึ้นต่อครอบครัว สามารถปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียนได้ดี

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษานักเรียนเป็นรายบุคคลเพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอนของครู พบว่างานวิจัยส่วนใหญ่เป็นการศึกษาเพื่อการแนะแนวให้คำปรึกษาและช่วยเหลือ ซึ่งศึกษาเฉพาะนักเรียนที่มีปัญหา ได้แก่ การศึกษานักเรียนที่มีพฤติกรรมก้าวร้าวในชั้นเรียน พฤติกรรมลักขโมย พฤติกรรมสุดตมसारระหยา พฤติกรรมการหนีโรงเรียน นักเรียนที่มีการยอมรับตนเองต่ำ นักเรียนที่มีความวิตกกังวลสูง นักเรียนที่มีความอึดเพื่อน้อย นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ โดยใช้การศึกษารายกรณี จำนวนกรณีศึกษา อยู่ระหว่าง 3-10 คน วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ใช้การสังเกตและการบันทึกการสังเกต การสัมภาษณ์ การเยี่ยมบ้าน อัดชีวประวัติ บันทึกประจำวัน สังคมมิติ แบบสอบถาม แบบทดสอบ และระเบียบสนทนา การศึกษานักเรียนเป็นรายบุคคลนี้ทำโดยนักวิจัยภายนอก ไม่พบกรณีการศึกษาที่ครูผู้สอนเป็นผู้ศึกษานักเรียนเป็นรายบุคคลหรือการศึกษาเพื่อรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลอย่างทั่วถึงทุกคน ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะทำวิจัยเพื่อการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ศึกษายุทธวิธีการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลของครูประถมศึกษาอย่างทั่วถึงทุกคนในชั้นเรียน